

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็น หัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาชาย กับบุคลากรทางการศึกษาหญิง
4. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรทางการศึกษา จำแนกเป็น หัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 159 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 318 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามเกี่ยวกับคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยแบ่งคุณธรรมเป็น 3 ด้าน คือ หลักพื้นฐานของอาชีพ หลักคุณธรรมและความเชื่อพื้นฐาน และหลักการทำงาน จำนวน 67 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป (SPSS/PS for Windows Version 7.5) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ทั้ง 3 ด้าน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาทั้งโดยตำแหน่งในการปฏิบัติงาน เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก
2. หัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทั้งโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. บุคลากรทางการศึกษาชาย กับบุคลากรทางการศึกษาหญิง มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
4. บุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน (ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี) มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
5. บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน (ประสบการณ์มาก ประสบการณ์ปานกลาง และประสบการณ์น้อย) มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่าที่ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาทั้งกลุ่มหัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ที่มีต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจมีผลมาจากนโยบายการพัฒนาคน และพัฒนาข้าราชการ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) และฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ซึ่งรัฐได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาอย่างจริงจัง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ข้าราชการทุกสังกัดมาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2540 : บทคัดย่อ) ประกอบกับในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาถึง พ.ศ. 2544 มีโครงการสำคัญ ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการพัฒนาคุณธรรม เช่น โครงการพัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เป็นต้น ซึ่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาในโครงการดังกล่าวตลอดมา ทำให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมในตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประชา ฉายเพชร (2531 : บทคัดย่อ) ที่วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ว่าระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู อยู่ในระดับสูงหมดทั้งเจ็ดด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการให้การยอมรับนับถือ ด้านการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ด้านความสามารถในการสื่อความหมาย ด้านการประสานงาน และด้านการเข้ากับสังคม และเทียน ตันติวิริยาภ (2533 : 106) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ พรณี สกุนา (2537 : 103) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า ระดับคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ซึ่งสรุปได้ว่า แผนการพัฒนาข้าราชการของรัฐส่งผลดีต่อระบบราชการ ซึ่งสหรัฐอเมริกา ก็เห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการเป็นเรื่องสำคัญตามที่คณะอนุกรรมการมาตรฐานจริยธรรมของวุฒิสภาสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงใน สำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2542 : 23) ระบุว่าในสหรัฐอเมริกามีการตั้งคณะกรรมการมาตรฐานจริยธรรมของวุฒิสภา ซึ่งได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไว้หลายข้อ ข้อเสนอแนะดังกล่าวเน้นว่า มาตรฐานการประพฤติปฏิบัติทางจริยธรรมของ ข้าราชการจะสูงส่งได้ก็ต่อเมื่อมีการส่งเสริมคุณภาพของบุคคลที่ทำงานในวงการของรัฐบาลให้สูงขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการประณศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป.) อันประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ที่ได้นำมาใช้ในระบบบริหารราชการ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของหัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่ยอมรับจากผู้พบเห็น เกิดจากระบบการคัดเลือกข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในปัจจุบัน สรรหาโดยการสอบแข่งขัน และการคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม รวมทั้งมีการประเมินความเหมาะสมกับตำแหน่ง เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ (สุชาติ สังข์รุ่ง. 2539 : 5) นอกจากนั้นยังต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมตามที่คณะกรรมการข้าราชการครู กำหนด ณ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา หรือตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนด จึงทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี เป็นที่ศรัทธาแก่ผู้พบเห็นโดยทั่วไป ซึ่ง อุทัย หิรัญโต (2524 : 55 ; อ้างถึงใน ไพฑูรย์ โกปวัฒนดา. 2535 : 100) สรุปไว้ว่า การที่บุคคลมีบุคลิกภาพที่ดี ทำให้ผู้อื่นมีความศรัทธา นิยมชมชอบ ทำให้ผู้นั้นกลายเป็นผู้นำได้ง่ายขึ้น ประกอบกับผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีคุณธรรมด้านหลักพื้นฐานของอาชีพ ในข้อความรักเกียรติและศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน อยู่ในระดับมาก ส่งผลให้มีความระมัดระวังในการปฏิบัติตนปฏิบัติงานต่อบุคคลรอบข้างอยู่เสมอ รวมทั้งตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกรมต้นสังกัด ได้มีการจัดฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาตามโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งขยายผลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด จัดฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ และบุคลากรในสังกัด มีผลทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความตระหนักในคุณธรรมตามพระบรมราโชวาทและนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อตนเอง และส่งผลให้เกิดผลดีต่อผู้ร่วมงาน และบุคคลใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางพัฒนา วินัยและจริยธรรมของข้าราชการครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2541 : (7)) ว่า การพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครู หากกำหนดเป็นนโยบายระดับประเทศ ให้มีการ

ดำเนินการอย่างจริงจัง มีความต่อเนื่อง ชัดเจน เป็นรูปธรรม และอยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติได้ก็จะ ประสพผลสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการ ประถม ศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ พนักงานหรือ ลูกจ้าง เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2544 เพื่อให้ข้าราชการและลูกจ้างได้ถือปฏิบัติ ด้านหัวหน้างาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องรับนโยบาย การสั่งการ การประสานงานจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยตรง ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะต้องประสานงานกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและ กัน และเกิดทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดการมองเห็นคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอรรถพรพรณ จรัสวัฒน์ (2540 : 26) ได้กล่าวถึง หลักการเชื่อมโยง ระหว่างการเรียนรู้กับการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ว่าการเรียนรู้จะก่อให้เกิดพฤติกรรมคล้ายตาม ซึ่งอาจมีผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ มีการแสดงออกทางด้านคุณธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งชายและหญิงอย่าง เสมอภาคกัน เห็นได้จากความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาทั้งเพศชายและหญิง ต่อ คุณธรรมด้านหลักพื้นฐานของอาชีพ พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความรักเกียรติและ ศักดิ์ศรีของตำแหน่งหน้าที่ของตน อยู่ในระดับมาก เป็นคุณธรรมอันดับต้นเช่นเดียวกัน และ ในคุณธรรมด้านหลักการทำงาน บุคลากรทางการศึกษาทั้งเพศชายและหญิง เห็นว่า หัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอ มีมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมงานในระดับมาก เป็นอันดับต้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ โกพัฒน์ตา (2533 : 104) ที่ศึกษาวิจัยคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ว่าใช้หลักและวิธีการเดียวกันกับโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ไม่ว่าจะเป็นการสั่งการ การควบคุมกำกับดูแล การนิเทศ การประสานงาน ตลอดจน การประเมินผลการปฏิบัติงาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะวางโครงการหรือแผนงาน ในการพัฒนารูปแบบเดียวกัน และตรงกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวแปร เมื่อจำแนกตามเพศในการศึกษาคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของบุคลากรใน หน่วยงานส่วนกลาง ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ของระเบียบ สมจิตร (2542 : 64) โดยยึดหลักคุณธรรม 4 ประการตามแนวพระราชดำรัส ไม่พบความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ และอาจเป็นเพราะหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ มีทักษะในการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์สูง ดังผลการวิจัยของวีรกุล จินดาโชติ (2539 : 55)

ซึ่งศึกษาวิจัยความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทั่วประเทศ พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์สูงในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส เปิดเผยไม่ถือตัว การสร้างน้ำใจและความยุติธรรมในการปกครอง และการประนีประนอมเพื่อประสานประโยชน์ รองลงมาคือ ทักษะด้านความรู้ความสามารถ และทักษะด้านเทคนิควิธีการ ทำให้มีการแสดงออกทางคุณธรรมต่อทั้งผู้ร่วมงานเพศชายและหญิง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งนับว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมากตามที่ แคทซ์ (Katz, 1955 : 33 - 42) กล่าวว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารทุกระดับ ทั้งระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ประกอบกับในปัจจุบันลักษณะการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการสั่งการมาเป็นผู้ประสานงาน ทำให้สัมพันธภาพของผู้ โกลัซติดเป็นไปในทางที่ดี ประกอบกับในปัจจุบันการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาทั้งชายและหญิงมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ คล้ายคลึงกัน ใกล้เคียงกัน

4. จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่มีต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 พบว่าไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเป็นช่วงเวลาที่ยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน การรับรู้ของมนุษยชาติเปลี่ยนแปลงไป สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้มีมากขึ้น ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิดีทัศน์ และอื่น ๆ อีกมาก ทำให้บุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่จำเป็นต้องกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ต้องขนขวายเรียนรู้ทุกวิถีทาง ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ประกาศใช้ทำให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1) บุคลากรทางการศึกษาทุกคนจึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง บุคลากรทางการศึกษาจึงมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจแสดงความคิดเห็นโดยไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ โกพัฒน์ตา (2535 : 103) ที่เห็นว่า ตัวแปรที่เป็นวุฒิการศึกษามีความสำคัญ ผู้บริหารมีวุฒิต่างกัน มีความเห็นต่อคุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระเบียบ สมจิตร (2542 : 53) ซึ่งศึกษาวิจัยคุณธรรมสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานส่วนกลางของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเปรียบเทียบความคิดเห็น

ของบุคลากรจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา กลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่มีต่อคุณธรรมสำหรับ ผู้บริหาร 5 ด้าน คือ ด้านการรักษาความสัตย์ ด้านการรู้จักข่มใจ ตนเอง ด้านความอดทน อดกลั้น และอดออม และด้านความเสียสละ ผลการเปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างทั้งโดยรวมและรายด้าน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ วีรกุลจินดาโชติ (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่มีวุฒิต่างกัน มีทักษะการบริหารไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาช่วงเวลาที่แตกต่างกันแล้ว ระดับการศึกษาจึงมิใช่ตัวแปรกำหนดความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในปัจจุบัน แต่จากการเปรียบเทียบรายข้อพบว่า บุคลากร ทางการศึกษาวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่างจากบุคลากรทางการศึกษาวุฒิ ปริญญาตรีหรือ สูงกว่าบางข้อ โดยมีความคิดเห็นว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีคุณธรรมในระดับปานกลางในแต่ละด้าน คือ ด้านหลักพื้นฐานของอาชีพ เห็นว่าการสำรวจความบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ ด้านหลักคุณธรรมและความเชื่อพื้นฐาน เห็นว่าการกตัญญูรู้บุญคุณผู้อื่น และตอบแทนตามโอกาส ด้านหลักการทำงาน เห็นว่าการมีนโยบายชัดเจนในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์ในการทำงานของบุคลากรและผู้บริหาร โดยมีเป้าหมายประการหนึ่งคือ ให้ผู้บริหารและบุคลากรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีคุณธรรมและเป็นคนดีของสังคม และมุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพิ่มเติมอีก 5 ประการ ได้แก่ การมีระเบียบวินัย การรักษาความลับของทางราชการ การให้อภัย ความมีน้ำใจหนักแน่น และความกตัญญูต่เวที (ระเบียบ สมจิตร. 2542 : 68)

5. จากการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย มีความคิดเห็นต่อระดับคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ไม่แตกต่างกัน โดยเห็นว่าอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้านนั้น อาจเกิดจากในปัจจุบัน การสื่อสารเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ระบบการส่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วทั่วถึง การเผยแพร่ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ทักษะทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สามารถศึกษาเรียนรู้ค้นคว้าได้ทั่วถึง ชัดเจน และมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บ่อยครั้ง บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน บ่อย ๆ จึงทำให้ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งไม่มีผลในการทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแตกต่างกัน ดังที่ พันธ์นันทินันท์ (2524 : 8) ได้กล่าวว่า คนที่มีประสบการณ์มากกว่า ย่อมมีวิธีการแก้ปัญหา

เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บ่อยครั้งบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันบ่อย ๆ จึงทำให้ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่งไม่มีผลในการทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแตกต่างกัน ดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 8) ได้กล่าวว่า คนที่มีประสบการณ์มากกว่า ย่อมมีวิธีการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ และยังมีโอกาสที่จะถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ให้กับคนอื่นอีกด้วย ผลการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับ พรรณี สกุนดา (2537 : 61) ที่พบว่า คุณลักษณะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีประสบการณ์ในการบริหาร ต่างกัน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้น ไพฑูรย์ โกพัฒน์ตา (2535 : 99) พบว่า ประสบการณ์การบริหารและขนาดของโรงเรียนมีใช้ตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แตกต่างกัน นอกจากนั้น บุญเสริม มงคลดาว (2543 : 54) ยังพบว่าครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียนที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 12 เป็นผู้ที่รักเกียรติศักดิ์ศรีของตำแหน่งหน้าที่ของตน และเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในตนเอง กล้าทำ และทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีได้ สมยศ มีเทศน์ (2533 : 7 - 8) กล่าวว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอต้องมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตำแหน่ง พร้อมทั้งจะเป็นผู้ช่วยเหลือเป็นที่พึ่งแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกฝ่าย มีความสามารถในการพูดสื่อความหมายให้ทุกคนเข้าใจเป็นอย่างดี จึงทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีศักดิ์ศรี เป็นที่เชื่อถือศรัทธาทั้งผู้ร่วมงานและคนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรศึกษาถึงข้อคุณธรรมที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ซึ่งแม้ว่าผลการวิจัยจะปรากฏว่าบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในระดับมาก แต่ยังมีคุณธรรมบางข้อที่ควรต้องนำไปปรับปรุงให้มีมากยิ่งขึ้น เช่น คุณธรรมด้านหลักพื้นฐานของอาชีพ เรื่องการสำรวจความ

บทพร่องของตนเองอยู่เสมอ ความเป็นผู้นำในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย การยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เป็นต้น ในด้านหลักคุณธรรมและความซื่อพื้นฐาน การปรับปรุงในเรื่องการรู้จักประหยัดและออมทรัพย์ มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่และแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นและปฏิบัติตาม และการแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง เป็นต้น สำหรับคุณธรรมด้านหลักการทำงานควรปรับปรุงเรื่อง การชี้แจงความมุ่งหวังของหน่วยงานอย่างชัดเจน การชี้แจงให้ผู้ร่วมงานเข้าใจมาตรฐานการทำงาน และการกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบแก่ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นสัดส่วนและทั่วถึง เป็นต้น

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรให้ความสำคัญในด้านคุณธรรมตามพระบรมราโชวาทแก่ข้าราชการทุกคน โดยเฉพาะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้างานต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้บังคับบัญชาที่จะยึดถือปฏิบัติเป็นตัวอย่าง และถือเป็นนโยบายในการพัฒนาบุคลากร ใช้เป็นเกณฑ์ในการยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้ข้าราชการ

1.3. สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12 อาจใช้ผลการวิจัยนี้เผยแพร่หรือจัดหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารการศึกษาทุกตำแหน่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีคุณธรรมในระดับมาก ฉะนั้นควรได้ทำการวิจัยองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้มีคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ รวมทั้งอาจศึกษาวิจัยคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จากกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน หรือผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอ เป็นต้น